

1. Teenuse eesmärk ja sihtrühm

- 1.1. Tugiisikuteenuse eesmärk on tagada Tartu linna puuetega laste võimetekohane areng ja iseseisev toimetulek.
- 1.2. Teenus määratakse kuni 18-aastasele sügava või raske puudega isikule, erandjuhul keskmise puudega või puudeta lapsele, kes vajab ajutisest või püsivast tervislikust seisundist tulenevalt tugiisikuteenust. Õppimise korral määratakse teenus lapsele kuni 19-aastaseks saamiseni.
- 1.3. Tugiisikuteenus määratakse lapsele või noorele, kelle elukohaks on rahvastikuregistris registreeritud Tartu linn.
- 1.4. Tugiisikuteenuse määramisel lähtutakse lapse puudest tingitud vajadustest, teenuse vajaduse kirjelduses puudega lapse rehabilitatsiooniplaanist või osakonna lastekaitseteenistuse lastekaitse spetsialisti poolt läbiviidud tegeliku abivajaduse hindamise tulemustest.

2. Teenuse kirjeldus

- 2.1. Teenust osutatakse Täitja ja lapsevanema kokkuleppel vastavalt lapse vajadustele lasteaias ja koolis, vajadusel pere koduses keskkonnas ja väljaspool kodu.
- 2.2. Teenust osutatakse olenemata lapse ja pere usulistest veendumustest, rassist, soost või rahvusest.
- 2.3. Tugiisik abistab, juhendab ja julgustab teenusel olevat last igapäevategevuste sooritamisel ja enesehooldustoimingute tegemisel, liikumisel, õppe- ja huvitegevuses osalemisel, õues käimisel, vaba aja veetmisel, suhtlemisel.
- 2.4. Tugiisik aitab luua teenusele suunatud lapsele turvalise arengu- ja kasvukeskkonna läbi lapse juhendamise, julgustamise ja motiveerimise. Lisaks selgitab tugiisik lapsele kohustuste täitmise vajadust, tema õiguseid ning võimalusi, toimetulekuviise igapäevastes situatsioonides.
- 2.5. Tugiisik lähtub tugiisikuteenuse osutamisel koostöös lapse hooldaja, eestkostja või lapsevanemaga lapse vajadustest, oskustest ja soovidest. Tugiisiku tegevused ning Teenuse osutamise aeg ja koht on eelnevalt lapsevanemaga kokku lepitud. Teenuse osutamine toimub ainult lapse seadusliku esindaja teadmisel ja nõusolekul. Lepinguliste tegevuste korrektseks täitmiseks annab lapsevanem ülevaate lapse tervisliku seisundi, raviskeemi, päevakava, harjumuspärase käitumise, sh pere tavade ja väärtuste, emotsionaalse väljendusvormide, meelis- ja häirivate tegevuste jm vajaliku teabe kohta.
- 2.6. Lapse tugiisik tegeleb ainult lapsega. Lapse võimete maksimaalseks arendamiseks on oluline, et tugiisik keskendub eelkõige lapse juhendamisele ja abistamisele ning vajadusel teeb koostööd last ümbritseva pere- ja spetsialistide (kohalik omavalitsus, haridus-, hoolekande- ja meditsiiniuasutused jt) võrgustikuga.

Lapsega töötav tugiisik:

- õpetab last enda eest hoolitsema;
- julgustab igapäevaelus toime tulema;
- aitab kaasa sotsiaalsete suhete ning kontaktide loomisele ja arendamisele;
- aitab kaasa lapse tööskuste arendamisele ja tööharjumuse kujundamisele;
- abistab ning juhendab last haridusasutuses arendus- ja õppeprotsessis osalemisel;
- loob turvalise keskkonna;
- aitab luua tingimused võimalikult iseseisvaks toimetulekuks.

3. Seotud Teenused

Laps võib saada samaaegselt mitut erinevat Teenust, aga vahetult teenuseid osutav füüsiline isik ei või olla üks ja sama isik. Lapse tugiisik võib osutada lapsele muid Teenuseid juhul, kui tal on selleks sobiv ettevalmistus. Selliste teenuste osutamine tugiisiku poolt ei või olla samaaegne tugiisikuteenus osutamisega.

4. Teenuse osutamise aeg

Teenust osutatakse kogu lepinguperioodi vältel **esmaspäevast reedeni, v.a riiklikud pühad, alates kella 07:00-18:00**. Erandjuhul osutatakse teenust ka riigipühadel ja nädalavahetustel käsundusandja, tugiisiku ja lapsevanema omavahelise kokkuleppe alusel.

5. Tugiisikuteenus lapse kodus

Lapsevanem annab teada kodustest reeglitest ja kokkulepetest (söömise ja magamise kohad ning ajad, nutiseadmete kasutamine, televiisori vaatamise ajad, keelatud tegevused jms.)

- Tugiisik kasutab lapse kodus olevaid esemeid ja vahendeid heaperemehelikult.
- Tugiisik ei ole üldjuhul lapsega kodus lapse haiguse ajal. Erijuhul on eelnevalt kokku lepitud (tugiisiku-lapsevanema-rahastaja omavahelises lepingus).
- Tugiisiku tööülesannete hulka ei kuulu pere teiste laste hoidmine, hooldamine, õpetamine ega muude Teenuste osutamine.
- Tugiisiku tööülesannete hulka ei kuulu söögi ja majapidamistöõde tegemine (pesu pesemine, triikimine, koristamine jne) välja arvatud juhul, kui need tegevused kuuluvad lapsega seotud igapäevategevuste juurde – näiteks lapse juhendamine igapäeva tegemistes.

6. Tugiisikuteenus haridusasutuses

Haridusasutuses last juhendav ja abistav tugiisik kaastakse last toetavate spetsialistide (õpetajad, tugipersonal jt) võrgustikku. Võrgustiku koostöös täpsustatakse erinevate osapoolte ootused koostööle ning määratletakse rollid (kohustused, vastutus, õigused, vajalikud ajamäärad jms). Ühiselt arutatakse läbi ootused koostööle, määratletakse tugiisiku roll meeskonnaliikmena, lepib kokku tööülesanded, vastutus ja õigused. Haridusasutuses käiva lapse puhul teavitab õpetaja või lapsevanem tugiisikut lapse individuaalses arenduskavas või arenguvestlusel kokku lepitud olulistest eesmärkidest ja tegevustest.

Koostöös teavitatakse ja juhendatakse tugiisikut lapse arengu toetamiseks vajalikest toimingutest, mis on vanemaga täpsustatud lapse arenguvestlusel ning fikseeritud lapse individuaalses õppe- või arenduskavas.

Tugiisikuteenus pakkumisel haridusasutuses tuleb arvestada, et:

- lapse tugiisik tegeleb ainult lepingu alusel määratud lapse (kokkulepitud tingimustel) toetamisega ning ta ei saa samal ajal pakkuda tugiisikuteenust kahele või enamale lapsele;
- laps kaasatakse kõikidesse ea- ja jõukohastes tegevustes ning tugiisikuteenusel olevat last ei eraldata eakaaslaste tegevusest tema erivajaduse tõttu;
- juhul kui laps vajab tegevustest, sh kollektiivist eemaldamist tegutseb tugiisik eelnevalt võrgustikukoostöös kokkulepitud tegevuskava alusel;

- tugiisik toetab last õppeprotsessis (kuulab õpetaja korraldusi ja juhendab vajadusel), ta ei vastuta lapse õppeprotsessi korralduse ja õpitulemuste eest;
- tugiisikul puudub õigus täita õpetajaabi või abiõpetaja rolli, ta ei tohi tugiisikuteenust pakkudes juhendada rühma või klassi.

7. Tugiisikuteenus vabaaja veetmisel, huvitegevustes, terviseasutuses jms

Tugiisik võib lapsele olla saatjaks ka vabaaja veetmisel, huvitegevuses, terviseasutuses või muudes avalikes kohtades, kus laps vajab lisatuge. Tugiisik võib lapsega suhtlemiseks kasutada ka telekommunikatsioonivahendeid, kui see on eelnevalt lapsevanemaga kokku lepitud. Teenusega seotud kulutusi - kino, muuseumi, teatri või muud piletid; ühekordsed transpordivahendi kasutamise seotud kulutused jms hüvitab lapsevanem või Teenuse tellija (näiteks kohalik omavalitsuse üksus). Rahaline maht ja arveldamise kord peavad olema eelnevalt osapoolte vahel kokku lepitud ning lepingus fikseeritud.

Oluline on infovahetus lapsevanemaga - lapse edusammudest või ettetulnud probleemsetest olukordadest väljaspool kodu viibitud ajal.

8. Tugiisik lapse saatjana transpordis, liikluses jms

Linnaruumis või liikluses osalemine toimub lapsevanema ja tugiisiku omavahelisel kokkuleppel.

Tugiisik vastutab lapse heaolu ja turvalisuse eest transpordivahendisse sisenemisel, selle kasutamisel ja väljumisel. Vastavalt ühistranspordi seaduse § 34 on puudega lapsele ette nähtud tasuta sõit riigisisel linil (kaasa arvatud kommertsliin) raudtee-, maantee- ja veeliikluses. Sõidusoodustusele õigust omav isik peab ühissõiduki juhi või muu kontrollimisõigusega ametiisiku nõudmisel esitama sõidusoodustuse õigust tõendava dokumendi. Ühistranspordi seadus § 36 sätestab sõidusoodustused ka puudega lapse saatjale, mis võib olla kuni 100 protsenti pileti täishinnast. Soodustuse ulatuse määrab kas linna- või vallavolikogu või veeliikluse valdkonna eest vastutav minister.

9. Teenuse osutaja

Teenuse osutaja võib olla füüsilisest isikust ettevõtja, juriidiline isik, kohaliku omavalitsuse üksus ja riik täidesaatva riigivõimu asutuste kaudu. Teenuse tulemuslikkuse huvides on oluline, et tugiisik ja Teenusesaaja (laps) omavahel sobiksid, seetõttu on Teenusesaajal õigus enne lepingu sõlmimist tugiisikuga kohtuda.

Teenuse osutaja:

- korraldab tugiisikute otsimist, värbamist, ettevalmistust, tööle asumist ning igapäevast tööd;
- loob kontakti haridusasutusega ning selgitab sealsetele töötajatele Teenuse osutamise seotud tingimusi;
- aitab lahendada tugiisikutel igapäevatoos tekkinud küsimusi.

Teenuse korraldamise eest vastutavad isikud hoiavad kontakti kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaaltöötajaga (kes on lapse juhtumikorraldaja), annavad tagasisidet Teenuse osutamise kohta (tegevused, eesmärkide täitmine, vajaduse muutus jms.)

10. Nõuded personalile

Tugiisik vastab soovituslikult järgmistele nõuetele:

- täisealine isik;
- läbinud tugiisiku koolituse ja/või töötanud eelnevalt vähemalt 6 kuud Teenuse sihtgrupiga;
- kesk- või kutseharidus ning sellest kõrgem haridustase.
- sobib Teenuse saajaga.

Tugiisikutöös on väga olulised isikuomadused ja suhtlemisoskus. Kasuks tuleb rahulikkus, oskus kuulata ja realistlikke eesmärke seada, tunnustamisoskus ja optimism.

Tugiisik peab läbima korrapärase **tervisekontrolli nakkushaiguste suhtes**, sealhulgas iga kahe aasta järel kopsude röntgenuuringu ja tal peab olema tervisekontrolli läbimise kohta perearsti poolt väljastatud **tervisetõend**, mille väljastab perearst. Töötamise ajal vastutab kehtiva tervisetõendi olemasolu eest tööandja. **Esmane tervisetõend peab töövõtjal endal olema.**

Tugiisik oskab näha erivajadusega last tervikuna ja suhelda lapse ning tema pere ja lähedastega. Teab oma vastutust lapse ohutuse ja turvalisuse eest ning tegutseb vastavalt olukorrale. Peab kinni vastastikuse usalduse, lugupidamise ja konfidentsiaalsuse põhimõtetest.

Teenust ei tohi vahetult osutada isik (alus sotsiaalhoolekande seadus):

- kes on süüdi mõistetud tahtlikult toimepandud kuriteo eest (Teenuseosutaja- või korraldaja kontrollib andmeid karistusregistrist);
- kes on Teenuse saaja ema/isa või vanaema/vanaisa;
- kes elab alaliselt või püsivalt samas eluruumis Teenuse saajaga.

Tugiisik peab vastama sotsiaalhoolekande seaduses sätestatule:

- hooldusõigust ei ole ära võetud või seda ei ole piiratud;
- teda ei ole kõrvaldatud eestkostja ega hooldaja kohustuste täitmisest;
- tal ei ole sõltuvust alkoholist, narkootikumidest ega psühhotroopsetest ainetest.

Tugiisik vastab Lastekaitse seaduses §20 lg 1-2 ja Sotsiaalhoolekande seaduses §25 sätestatud nõuetele.